

Onderwerp

Ruimtelijke Strategie primaire fase inrichting Asielopgave

Het wetsvoorstel Gemeentelijke Taak Mogelijk Maken Asielopvang is eind 2022 door het Rijk ter consultatie voorgelegd. Geplande ingangsdatum van deze wet was 1 januari 2023. De primaire fase betreft de situatie tot invoering van de wet en/of financiering van het rijk.

Met de nieuwe wet verdwijnt de vrijblijvendheid voor gemeenten om asielzoekers op te vangen. Ook krijgt de provincie meer taken toebedeeld als het gaat om het ondersteunen van de regio's bij het komen tot planvorming, rapportage hierover aan het Rijk en in de toekomst ook toezicht. Om een vliegende start te kunnen maken met het realiseren van opvangplekken is met de deelnemers van de Provinciale Regietafel (PRT) beslist om toe te werken naar een verkenning van het realiseren van 10.000 opvangplekken als tussenstap richting de totaalopgave van 18.593 benodigde plekken.

Voor te realiseren opvangplekken geldt dat het Rijk inzet op grotere, duurzame opvanglocaties (zogenoemde regionale opvanglocaties voor minimaal 5 jaar). Dit vanwege het mogelijk maken van het voorzieningenniveau dat een opvanglocatie nodig heeft, de omvang van de opgave en vanwege de inzetbare capaciteit bij het COA en de gemoede financiën. Gemeenten zetten vanwege verondersteld beperkt lokaal draagvlak en kosten juist vooral in op kleinere, tijdelijke opvangplekken (gemeentelijke opvanglocaties).

Vanuit de provincie is tot nu toe de insteek 'iedere opvanglocatie is er eentje'. Het is gezien de toename in omvang van de opgave zeer de vraag of deze insteek nog langer houdbaar is. Bij 10.000 te realiseren plekken zijn er namelijk, bij 200 plekken per initiatief, 50 verschillende locaties nodig in Provincie Zuid-Holland. Dit lijkt niet reëel en zal, uitgaande van vooral initiatieven met een tijdelijk karakter en verschillende doorlooptijden, veel provinciale inzet vragen op het bijhouden van wanneer welk initiatief afloopt en het tijdig klaar hebben staan van een vervangend initiatief. Die gevraagde inzet zal overigens nog veel groter zijn, omdat op korte termijn voor de huidige 5.000 tijdelijke plekken ook nog nieuwe locaties nodig zijn (dit is onderdeel van de 10.000 te realiseren duurzame opvangplekken).

Ook vanuit provinciaal oogpunt is het dus wenselijk om grotere opvanglocaties te realiseren in Zuid-Holland en vooral ook duurzame opvanglocaties voor een langere periode. Gelukkig zien we dat in drie van de vijf regio's dit besef er ook is. De wil is er om hier een mix van een aantal grotere opvanglocaties te realiseren met daaromheen kleinere, waarbij de kleinere locaties dan leunen op de bij de grotere locaties aanwezige voorzieningen.

Naast goede wil zien we ook regelmatig opportunistisch gedrag bij gemeenten, namelijk het aandragen van locaties buiten bestaand stads- en dorpsgebied die strijdig zijn met het provinciale Omgevingsbeleid (in de hoop dat dit een eerste stap is naar permanente woningbouw op die locatie). Gezien de omvang en de urgentie van de opgave is het voorstelbaar dat dit gedrag vaker gaat voorkomen. Bij afwijzing van de locatie kan de gemeente dan stellen dat zij haar best heeft gedaan en dat het niet slagen van het aanpakken van de opgave aan de provincie ligt. Dit beeld, mocht dat er nu al bestaan, is overigens feitelijk onjuist (tot op heden is aan niet veel initiatieven géén medewerking verleend), maar in ieder geval ongewenst.

Hierom is het verstandig om aan de voorkant helder uit te dragen dat:

1. Men met alleen kleine initiatieven er niet komt;
2. Voor kleine initiatieven, regionale – en gemeentelijke opvanglocaties het door PS vastgestelde provinciale Omgevingsbeleid het uitgangspunt vormt, wat wil zeggen dat initiatieven binnen bestaand stads- en dorpsgebied tot stand dienen te komen of op plekken buiten bestaand stads- en dorpsgebied die passen binnen het provinciale Omgevingsbeleid (bijvoorbeeld omdat daar in de toekomst permanente woningbouw zal komen);
 - a. Dat met toepassing van de zogenaamde kruimelregeling (artikel 4 lid 11 bijlage II van het BOR voor maximaal tien jaar) het provinciale Omgevingsbeleid deels niet van toepassing is (de ladder voor duurzame verstedelijking is dan niet van toepassing). Dat, hoewel de kruimelregeling alleen ingezet kan worden voor tijdelijke (en dus niet duurzame) initiatieven en deze initiatieven dus niet de voorkeur genieten, kan vanuit de provincie wel nader verkend kan worden waar toepassing van de kruimelregeling het meest kansrijk is (gelet op het provinciale beleid dat dan wel van toepassing is).
 - b. Dat het provinciale Omgevingsbeleid mogelijkheden heeft voor het incidenteel toepassen van maatwerk. Dit kan indien in relatief beperkte mate wordt afgeweken van de verordeningsregels en mits er geen onevenredige afbreuk wordt gedaan aan de doelstelling van de desbetreffende regels. De toepassing van maatwerk mag niet leiden tot een onredelijke situatie en toepassen moet leiden tot een beter eindresultaat. De gemeente zal dit in een zo vroeg mogelijk stadium moten bespreken met de provincie;
3. Dat voor grotere initiatieven maatwerk, zoals bedoeld in artikel 6.34 van de provinciale Omgevingsverordening, niet mogelijk is en initiatieven moeten passen binnen het door PS vastgestelde provinciale Omgevingsbeleid, wat wil zeggen dat initiatief binnen bestaand stads- en dorpsgebied (BSD) tot stand dienen te komen;
 - a. Dat voor grotere initiatieven (regionale opvanglocaties) geldt dat GS altijd het gesprek willen aangaan indien dit initiatief niet of deels niet, binnen BSD gelokaliseerd is;
 - b. Dat GS eventueel aan PS kunnen voorstellen om een '3ha-kaart' locatie, ten behoeve van de realisatie van een groot initiatief buiten BSD, in het provinciale Omgevingsbeleid op te nemen;

4. Dat kleinere, danwel grotere initiatieven binnen bestaande '3-ha-kaart' locaties voor wonen vooruitlopend op de definitieve invulling van deze locaties, bespreekbaar zijn. Ook kan dit verkend worden voor de bedrijfslocaties.